

УХВАЛЕНО

протокол Вченої ради

30 серпня 2019 р. № 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ ректора

04 вересня 2019 р. № 301

ПОЛОЖЕННЯ

**про організацію самостійної роботи студентів в Українській
медичній стоматологічній академії**

1. Загальні положення

1.1. Самостійна робота студента (далі СРС) – це основна за обсягом часу форма організації навчання, яка включає різноманітні види індивідуальної й колективної навчальної діяльності, що здійснюється на аудиторних та позааудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей здобувачів вищої освіти під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі.

Постійний зовнішній контроль замінюється самоконтролем і активна роль у навчанні більше належить здобувачу вищої освіти, що формує його пізнавальні здібності та спрямованість на безперервну самоосвіту. Положення, що регулює організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти у медичному коледжі академії, розроблене з урахуванням вимог Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту» Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження національної рамки кваліфікацій», стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area), Положення про академічну доброчесність, інших нормативно-правових актів із питань освіти, якими регулюється освітній процес академії.

1.2. Навчальний час, відведений для СРС, регламентується Законами України «Про освіту» та «Про вищу освіту», нормативними документами МОН України та МОЗ України, Статутом академії та навчальним планом з дисципліни, згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (далі ЄКТС) є складовою кредиту, як одиниці вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання.

Обсяг навчального часу, відведеного на СРС становить близько 2/3 загального обсягу навчального часу, передбаченого для 1 кредиту ЄКТС. Співвідношення обсягів СРС та аудиторних занять визначається з

урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньої (професійної, наукової) програми, а також питомої ваги в освітньому процесі практичних і лекційних занять.

1.3. Метою СРС є системне і послідовне формування компетентностей здобувача вищої освіти, досягнення очікуваних результатів навчання та формування у студентів самостійності у здобуванні і поглибленні знань, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності майбутніх фахівців на сучасному ринку праці.

1.4. Основними завданнями СРС є послідовне формування навичок ефективної самостійної професійної (практичної і науково-теоретичної) діяльності, а саме:

- створення умов для реалізації єдиного підходу до організації СРС з метою формування компетентностей здобувача вищої освіти, закріплення та поглиблення знань, професійних умінь та навичок;
- сприяння формуванню у студентів практичних навичок самостійної роботи з опрацювання та засвоєння навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань з навчальних дисциплін (навчальні історії хвороб, проекти оздоровчих програм, протоколи ефективності та безпеки лікарських засобів, протоколи розтину, щоденники виробничої практики, розрахунково-графічні, творчі, дослідні роботи, написання рефератів, розробка каталогів, схем, карт, підготовка до олімпіад, конкурсів тощо);
- сприяння розвитку у студентів мотивації до навчання й поглиблення професійних наукових і практичних інтересів;
- сприяння формуванню у студентів культури розумової праці, самостійності та ініціативи у пошуку та набутті знань, створенні умов для гармонійного розвитку особистості студента.

1.5. Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально-методичного базису, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, збірниками завдань, комплектами індивідуальних семестрових завдань, практикумами, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи та виконання окремих завдань, електронними та іншими навчально-методичними матеріалами, дистанційними курсами тощо.

1.6. Методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти повинні передбачати можливість проведення самоконтролю. Самостійна робота включає опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу тощо. Для самостійної роботи рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література.

1.7. Самостійна робота з вивчення навчального матеріалу з конкретної дисципліни може проходити в науковій бібліотеці академії, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, лабораторіях, у домашніх умовах, на клінічних базах, а також у дистанційній формі за використанням ресурсу Електронного журналу академії.

1.8. При організації самостійної роботи з використанням складного обладнання, установок, інформаційних систем (комп'ютерних баз даних, системи підтримки дистанційного навчання тощо) забезпечується можливість одержання необхідної консультації або допомоги з боку викладачів відповідної кафедри.

1.9. Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на СРС, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і можуть включати виконання контрольних робіт, включених до навчального плану, індивідуальних

завдань, тестів, розрахунково-графічних робіт, рефератів, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий модульний або семестровий контроль (разом з матеріалом, щовивчався при проведенні аудиторних навчальних занять) тощо.

1.10. Формування професійних компетенцій знаходиться в тісному зв'язку з досвідом організації самостійної роботи, накопиченим у студентські роки. Тому набуття здобувачем вищої освіти навичок самостійного отримання знань, самоосвіти за роки навчання в академії є важливою складовою вищої освіти.

1.11. Функції самостійної роботи:

- *пізнавальна* – визначається засвоєнням здобувачем вищої освіти систематизованих знань з певної дисципліни;
- *самоосвітня* – формує вміння і навички самостійного отримання, оновлення і творчого застосування знань і практичних навичок;
- *прогностична* – розвиває вміння здобувача вищої освіти вчасно передбачати і оцінювати як можливий результат, так і саме виконання завдання;
- *виховна* – формує самостійність не тільки як сукупність умінь і навичок, але й як рису характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні особистості сучасного фахівця.

1.12. Здобувачі вищої освіти повинні не лише брати активну участь у процесі сприйняття та засвоєння знань, а також мати стосовно них власну позицію, бути спроможними застосувати вивчене на практиці, творчо переосмислювати, співвідносити здобуті результати діяльності з перспективами своєї майбутньої професії. Самостійна робота здобувачів вищої освіти є одним з компонентів освітнього процесу, а тому, як і всі його складові, являє собою систему організаційних і дидактичних заходів,

спрямованих на підготовку фахівців за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями.

1.13. Процес активізації самостійної пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти визначається більш ефективним при дотриманні певних умов:

- забезпечення єдності освітньої, розвивальної та виховної цілей процесу навчання;
- використання педагогічно обґрунтованих принципів навчання;
- забезпечення емоційності навчання і створення сприятливої атмосфери;
- динамічність, різноманітність методів, прийомів, форм і засобів викладання і навчання, їх спрямованість на розвиток активної дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти, надання пріоритетів методам і формам активного навчання;
- орієнтація здобувачів вищої освіти на систематичну самостійну роботу, забезпечення регулярності й ефективності контролю та оцінки успішності здобувачів вищої освіти;
- комплексне і педагогічно доцільне використання технічних засобів навчання та нових інформаційних технологій;
- використання системи психологічних і педагогічних стимуляторів активної навчальної діяльності.

2. Форми, види і зміст самостійної роботи студентів

2.1. СРС над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватись у бібліотеці академії, навчальних кабінетах кафедр, комп'ютерних класах, лабораторіях, симуляційних класах, на базах виробничої практики, у домашніх умовах тощо.

2.2. Організаційні форми СРС:

- робота студента, яка виконується самостійно поза аудиторією або, з урахуванням специфіки дисципліни, в лабораторії, спеціалізованій аудиторії на клінічній базі, або стимуляційному класі академії;

- індивідуальна робота, яка здійснюється за персоналізованим завданням під керівництвом викладача, під час виконання якої студент може отримати методичну допомогу у вигляді індивідуальної консультації. Така робота може включати вивчення окремих розділів навчальної дисципліни, виконання творчої роботи, спортивне тренування, роботу з використанням комп'ютерної техніки або лабораторного обладнання тощо. Ці завдання можуть бути навчального, навчально-дослідного, творчого характеру тощо. Головна їх мета - поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти набувають у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

- індивідуальні завдання видаються студентам у терміни, передбачені робочим планом дисципліни, і виконуються кожним студентом самостійно при консультуванні викладачем. У випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання можуть залучатися декілька студентів, але результат їх роботи оцінюється кожному окремо.

2.3. Видами індивідуальних навчальних завдань є:

- конспект з теми за заданим або власно розробленим студентом планом;
- реферат з теми або вузької проблеми;
- виконання практичних (ситуативних) задач різного рівня з теми;
- розробка теоретичних або прикладних функціональних методик діагностики, лікування та профілактики тощо;
- комплексне формування навчальної історії хвороби, програми реабілітації, заповнення щоденника виробничої практики тощо;
- анотація прочитаної додаткової літератури з дисципліни, бібліографічний опис тощо;

- реферування іноземних текстів за фаховими темами;
- розробка навчальних тестових завдань;
- виконання різних видів творчої роботи тощо.

2.4. Зміст СРС з конкретної навчальної дисципліни визначається її робочою програмою та методичними рекомендаціями і може складатися з таких видів роботи:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних тощо);
- виконання практичних завдань протягом семестру;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно зі змістом освітньої програми;
- переклад іноземних текстів встановлених обсягів;
- здійснення спостережень, збір матеріалів, проведення та обробка результатів анкетування, опитування;
- підготовка і виконання завдань, передбачених програмою практичної підготовки, творчих робіт тощо;
- підготовка до усіх видів контролю, в тому числі до поточного, модульного і комплексних контрольних робіт, семестрової підсумкової та державної атестації здобувачів вищої освіти;
- робота у студентських наукових товариствах;
- участь у роботі наукових і науково-практичних конференцій, семінарів, олімпіад тощо;
- участь у науковій та науково-методичній роботі кафедр, факультетів, наукових підрозділів академії;
- інші види діяльності, що ініціюється академією, факультетом, кафедрою й органами студентського самоврядування та науковим товариством студентів.

2.5. Одним із видів проведення індивідуальної та самостійної роботи зі студентами є використання сучасних, у тому числі комп'ютерних, технологій навчання.

2.6. Самостійна робота, яка не передбачена освітньою програмою (навчальним планом і навчально-методичними матеріалами), але сприяє повнішому розкриттю і конкретизації її змісту, може здійснюватись з ініціативи студента з метою реалізації його власних навчальних і наукових інтересів.

3. Вимоги до забезпечення самостійної роботи студента

3.1. Умови для СРС створюються академією і її підрозділами, відповідальними за конкретні напрямки освітньої діяльності.

Матеріально-технічне й інформаційно-технічне забезпечення СРС включає:

- бібліотеку академії із читальними залами, навчально-методичні кабінети, що укомплектовані відповідно до чинних норм;
- комп'ютерні класи та функціонуючу на території академії систему Wi-Fi з можливістю безкоштовної цілодобової роботи в мережі Інтернет;
- навчально-методичні кабінети кафедр, лабораторії, віварій, аудиторії, робочі кімнати для самопідготовки в гуртожитках;
- оздоровчий табір «Зелена дубрава», навчально-тренувальний центр, спортивний комплекс, клінічні бази кафедр та бази проходження виробничої практики відповідно до укладених договорів;

3.2. Для забезпечення належних умов для СРС на складному лабораторному обладнанні, у комп'ютерних та стимуляційних класах, інших навчальних об'єктах підвищеної складності і небезпеки, ця робота може

здійснюватися під керівництвом викладачів кафедри або лаборантів із наданням необхідних консультацій і методичної допомоги.

3.3. Базові підрозділи академії (кафедри, лабораторії, дослідницькі центри тощо) створюють необхідні умови для участі студентів у самостійній навчальній та науково-дослідній роботі.

3.4. Відповідальність за створення умов для проведення СРС покладається на завідувачів кафедрами академії.

3.5. Самостійна навчальна і науково-дослідна робота виконується студентами під керівництвом викладача, який, як правило, здійснює аудиторну роботу в академічній групі.

3.6. Самостійна робота студента повинна:

- бути виконаною особисто студентом або групою студентів (у разі комплексного завдання), де кожен її член самостійно виконує свою частку колективної роботи;
- являти собою закінчену роботу (чи її етап), де розкриваються і аналізуються актуальні проблеми з певної теми або її окремих аспектів;
- демонструвати достатню компетентність виконавця у розкритті питань, що досліджуються;
- мати навчальну, наукову та/або практичну спрямованість і значимість, містити певні елементи новизни (при виконанні науково-дослідної роботи).

3.7. Письмова СРС виконується з дотриманням принципів академічної доброчесності та оформляється відповідно до вимог, розроблених кафедрою, та інших нормативних документів, що стосуються виконання та оформлення наукових, навчально-методичних та інших робіт.

3.8. Відповідальність за якість самостійної роботи безпосередньо несе студент.

4. Організація самостійної роботи студента

4.1. Перелік завдань для СРС (обов'язкових для виконання та за вибором студента), форми її організації та звітності, терміни виконання кожного виду роботи визначаються робочою програмою навчальної дисципліни (розділи “Самостійна та індивідуальна робота студентів”). Для організації СРС обов'язковим є визначення обсягу часу, відведеного на самостійну роботу, тематика занять, список рекомендованих джерел, форма звітування.

4.2. Викладач у процесі підготовки студентів до самостійної роботи особливу увагу звертає на формування раціональних умінь і навичок розумової праці (вміння працювати з навчальною/науковою літературою, розподіляти матеріал на змістові частини, складати план і запитання до прочитаного, виділяти головну думку, самостійно робити висновки з прочитаного і доводити їх).

4.3. Організація самостійної роботи студента містить у собі розробку необхідної документації, що регламентує і методично забезпечує самостійну діяльність студентів (методичні рекомендації до опрацювання окремих тем та розділів, перелік питань, теми рефератів, вибір нозологій для курації, практичні або творчі завдання, інструкції до їх виконання тощо).

4.4. При складанні плану СРС, визначенні її змісту й обсягу, кафедра повинна враховувати збалансованість СРС з іншими видами навчальної роботи, щоб не перевищувати загальне тижневе навантаження студента.

4.5. СРС з кожної дисципліни може містити крім обов'язкової складової, яка передбачає опанування програмного матеріалу дисципліни, ще й вибіркової, яка передбачає виконання завдань, які студент вибирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу.

4.6. Студенти, які розпочинають вивчення дисципліни, мають бути поінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи з

дисципліни, а саме: перелік і обсяг обов'язкових і вибіркових завдань, терміни їх виконання і особливості оцінювання, а також отримати методичні вказівки та індивідуальні завдання для СРС тощо.

4.7. Оцінка, отримана студентом за виконання завдань з самостійної роботи, враховується при визначенні поточних та підсумкових оцінок з навчальної дисципліни.

5. Керівництво самостійною роботою студентів

5.1. Керівництво СРС здійснюється шляхом створення необхідних умов для виявлення і розвитку індивідуальних здібностей студента та формування компетентностей відповідно до освітньої (професійної або наукової) програми.

5.2. Навчальний час, відведений для індивідуально-консультативної роботи викладача зі студентами, визначається нормами часу й обліку навчальної роботи (наказ МОН України від 07.08.2002р. № 450) на основі робочого навчального плану та включає час на безпосередні консультації, перевірку і проведення захисту виконаної роботи.

5.3. Консультація – одна з форм організації освітнього процесу, що проводиться з метою отримання студентом відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання, пояснення певних теоретичних положень та їх практичного застосування. При цьому виділяють такі види консультацій:

- тематичні – проводяться за певними темами дисципліни або найбільш складними питаннями програмного матеріалу;
- цільові – використовуються перед проведенням модульного контролю або іншого виду поточного чи підсумкового контролю;
- активні – консультації з використанням активних методів навчання (наприклад, у формі прес-конференції);

- з самостійної роботи – проводяться під час виконання завдань СРС

6. Навчально-методичне забезпечення СРС

6.1. Навчально-методичні та навчальні матеріали й видання повинні містити в собі рекомендації щодо СРС, враховуючи специфіку кожної навчальної дисципліни.

6.2. Рекомендації із самостійного вивчення або повторення навчального матеріалу повинні містити в собі вказівки щодо терміну, обсягу, якості засвоєння матеріалу із рекомендованим посиланням на навчальні та наукові видання, а також питання для самоконтролю, тести, контрольні завдання, вимоги і приклади оформлення самостійної письмової роботи.

6.3. Навчально-методичні видання, що розробляються кафедрами та претендують на отримання грифу вченої ради академії, повинні містити у собі методичні вказівки, рекомендації з самостійної роботи і при оформленні акцентувати увагу на ключові моменти тексту або умови виконання практичного (творчого) завдання.

Для формування й удосконалення навичок СРС з навчальною і науковою літературою кафедрами можуть бути розроблені і запропоновані студентам словники, бібліографічні покажчики тощо.

6.4. Методичні вказівки до практичнихзанять повинні містити приклади розв'язання задач, варіанти завдань для самостійної роботи; до лабораторних робіт – стислі теоретичні відомості з теми, методику виконання і обробки отриманих результатів, вимоги до оформлення, інструкцію з техніки безпеки, тематику і методику опрацювання теоретичних питань з акцентуванням уваги студента на основних проблемних питаннях, що розглядаються; до історії хвороби – зміст, обсяг і структуру роботи, короткий зміст кожного підрозділу, вимоги до оформлення тексту.

7. Контроль і оцінювання самостійної роботи студента

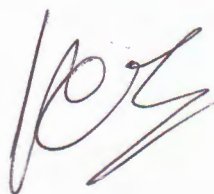
7.1. Результати СРС оцінюються згідно з чинними шкалами оцінювання – національною, 200 - бальною та ЄКТС.

7.2. Самостійна робота студентів може оцінюватися як: підготовка до аудиторних занять, самостійне опрацювання (конспектування) тем в цілому чи окремих питань, що не увійшли до лекційних, практичних занять з дисципліни, написання рефератів (доповідей), реферування першоджерел, проведення розрахунків, опрацювання матеріалів історії хвороби, конспектів навчальних або наукових текстів, їх переклад з іноземної мови або на іноземну мову; підготовка анотацій, реферативних матеріалів з публікацій; результати участі в олімпіадах, конференціях, у спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо.

8. Прикінцеві положення

8.1. Зміни та доповнення до Положення вносяться та затверджуються вченою радою академії у тому ж порядку, що й саме Положення.

Начальник відділу з науково –
педагогічної роботи та організації
навчально – наукового процесу

І. І. Старченко